

Erf- en landschapsplan Hamelbergstraat 4, Overasselt

15 november 2019

1

Kampenlandschap

De Hamelbergstraat 4 te Overasselt, gemeente Heumen, ligt in een agrarisch gebied, ongeveer 440 meter ten zuiden van het natuurgebied de Overasseltse vennen. Het landschap waarin de kavel ligt, is nog goed herkenbaar als kampenlandschap. Het gebied heeft een kleinschalig, mozaïekvormig en reliëfrijk karakter. Het kent een afwisseling van bospercelen, houtwallen, singels en hagen met akker- en weilandpercelen. Het vormt de overgang van het vennengebied de Overasseltse en Hatertse Vennen naar het open lager gelegen komgebied.

Bebouwingspatroon kampenlandschap

De boerderijen liggen van oudsher verspreid in het gebied en het bebouwingspatroon volgde het onregelmatige patroon van de dekzandruggen en de beken. De bebouwing staat niet altijd haaks ten opzichte van de weg en de afstand tot de weg varieert. De bijgebouwen staan eveneens niet altijd haaks ten opzichte van elkaar en het perceel waarop een gebouw staat is niet altijd een vierkant of rechthoek. Soms staat een boerderij met de achterzijde naar de weg. Dit is karakteristiek voor het kampenlandschap en daarom is het niet wenselijk dat de erfinrichting omgedraaid wordt.

Bepanting kampenlandschap

De bepanting in het gebied is nog steeds gevarieerd en bestaat onder meer uit eiken, essen en elzen. Dezelfde bomen staan ook in houtsingels en houtwallen aangevuld met inheemse struiken. Langs de sloten staan knotelzen, knotwilgen en heggen met solitaire (knot)bomen.

Streekeigen erf als inspiratiebron

Om het historisch karakter van het landschap te handhaven kan de traditionele boeren erfinrichting als inspiratiebron gebruikt worden voor de inrichting van moderne erven. Ieder agrarisch bedrijf kende vroeger een herkenbaar onderscheid tussen het 'voor' en het 'achter' van de boerderij.

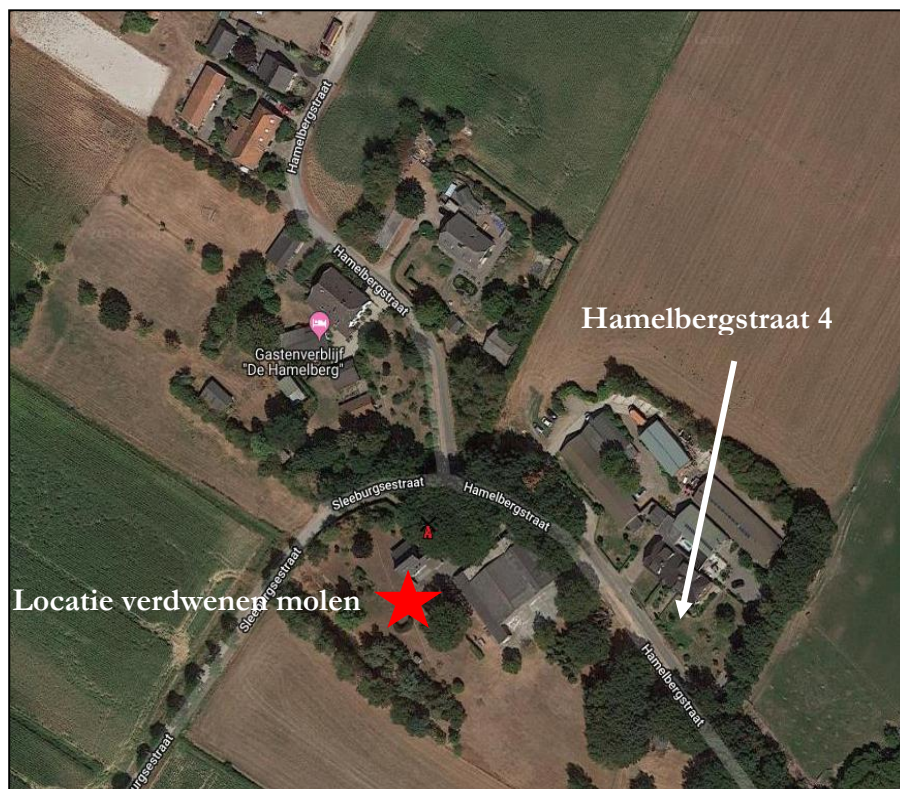
'Voor' lag vroeger vaak de moestuin met fruitbomen en struiken. Er omheen stond meestal een meidoornhaag. Tegenwoordig vinden we 'voor' vaak de siertuin met hagen en parkbomen, zoals een kastanje, een treurwilg of walnoot. Aan de zuidzijde van de boerderijen stonden vaak knot- en leilinden en (lei)peren voor schaduw.

'Achter' was onderdeel van het omringende landschap. Er staan bomen en struiken die ook in de omgeving groeiden, zoals geriefbosjes, struweelhagen en solitaire (inheemse) bomen. Knotbomen langs sloten, houtsingels en houtwallen maakten de verbinding vanaf het erf naar het omringende landschap.

Oude bewoningskern

De naam van de boerderij de Hamelberg op nr 3 van de Hamelbergstraat is op de topografische kaart vanaf 1868 terug te vinden. Op de hoek Hamelbergstraat Sleeburgseweg stond de Worsumse molen, gebouwd na 1850 en in 1890 is afgebrand en niet meer opgebouwd. Ten oosten van de Hamelbergstraat ligt de Munnikhof. Men gaat ervan uit dat dit de oudste boerderij van Overasselt is. De boerderij is gesticht door de Cisterciënzerinnen van Graefenthal (aan de zuidrand van het Rijkswoud) en de eerste vermelding dateert uit het midden van de 14e eeuw.

2

Luchtfoto anno 2019: oude bewoningskern de Hamelberg

Topografische kaarten

Locatie perceel Hamelbergstraat 4

1869

1895

1967

1978

3

Rood voor rood regeling gemeente Heumen

De (landschappelijke) kwaliteit van dit buitengebied wordt versterkt door middel van het verwijderen van de voormalige varkensstallen aan de Hamelbergstraat 4.

 = gebouwen die gesloopt worden

De eigenaren willen een woning op het perceel terugbouwen. De nieuwbouw wordt goed in gepast in de omgeving en vormt een onderdeel van de oude bewoningskern de Hamelberg.

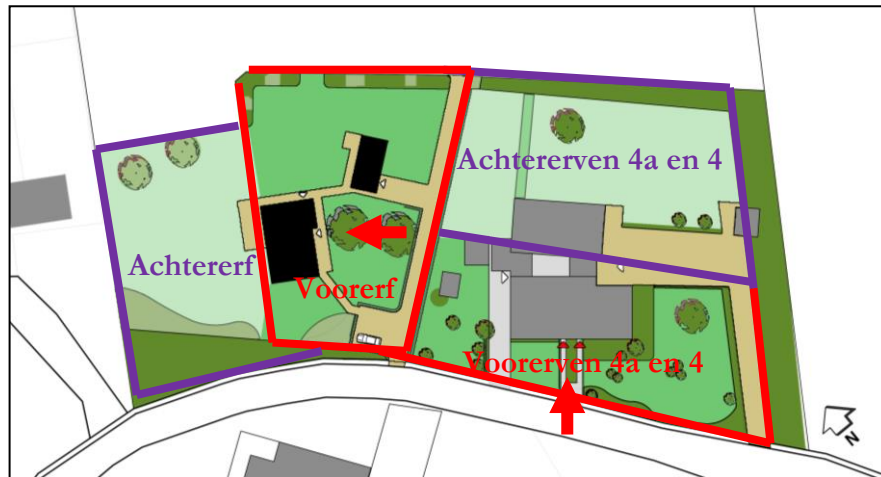
4

Boerenerf oriëntatie

De nieuwe woning staat met de voorkant haaks op de Hamelbergstraat. De traditionele boerenerfindeling en inrichting van een 'voorerv' en 'achtererv' is een leidraad voor de erfinrichting rond de nieuwe woning en rond nummer 4. De denk-beeldige scheidslijn over het erf is in onderstaande afbeelding weergegeven.

De 'voorerven' zijn rood omkaderd. Bij de nieuwe woning ligt het 'voorerv' tussen de nieuwe inrit en de nieuwe woning, haaks op de Hamelbergstraat.

De 'achtererven' zijn paars omkaderd. Het 'achtererv' van de nieuwe woning sluit aan op het eikenbosje inde bocht van de Hamelbergstraat.

Erfinrichting

Het 'voorerv' biedt de mogelijkheid tot de aanleg van een siertuin met hagen en parkbomen. De twee grote platanen worden gehandhaafd. Bij de inrit en de parkeerplaats wordt een walnoot aangeplant.

'Voor' is eventueel ook plek voor een moestuin en boomgaard met oude fruitboomrassen, zoals appel (Schone van Boskoop, Notarisappel, Zoete Bloemée), peer (Clapps favourite, Beurré Hardy), pruim (Reine Claude, D'Anthan, Reine Victoria), walnoot of kers (meikers).

In de moestuin zijn struiken als aalbes, framboos en kruisbes passend. Vroeger werd de moestuin vaak in tweeën gedeeld door een middenpad met aan weerszijden een haagje.

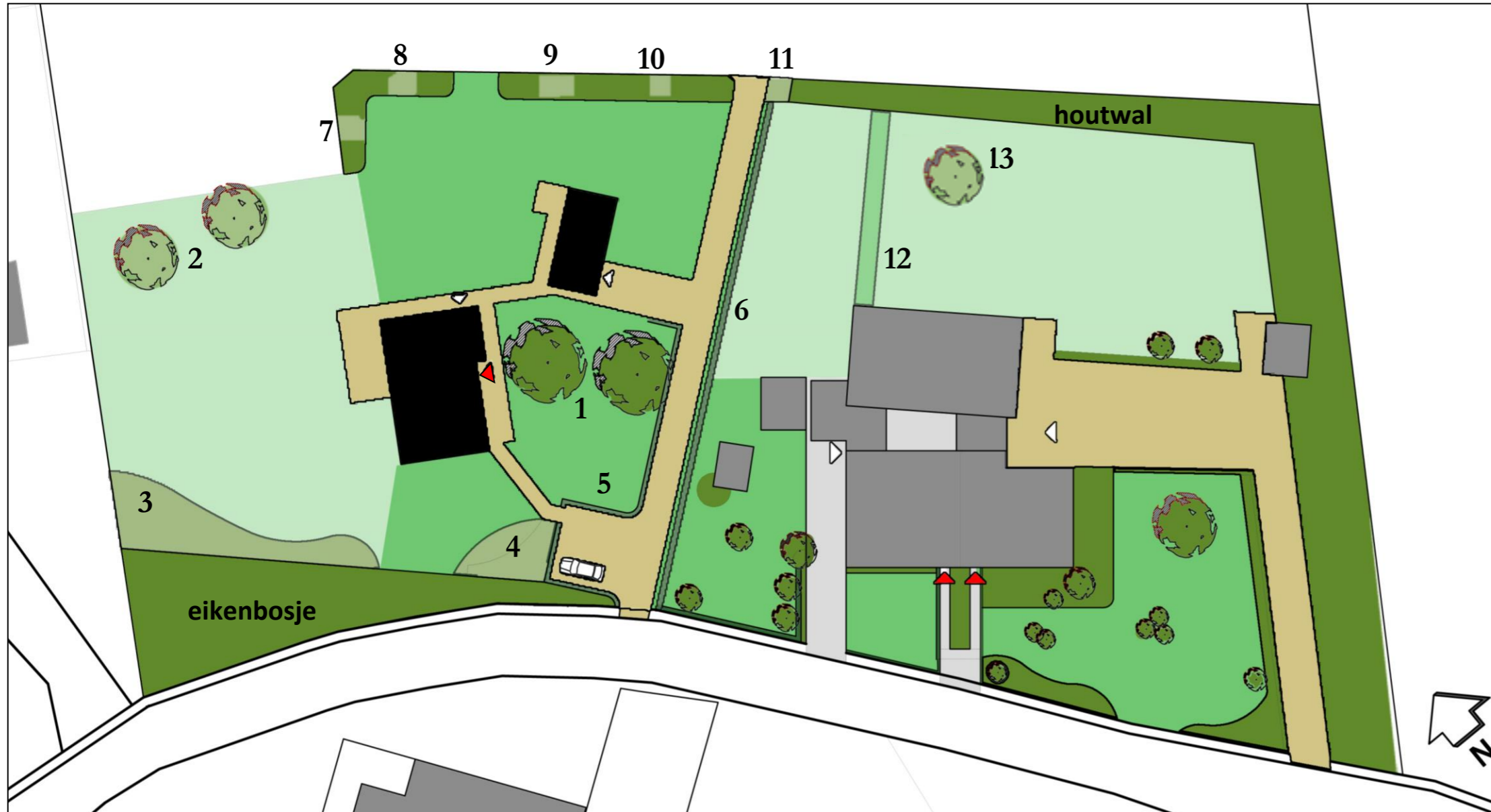
Het 'achtererv' blijft meer onderdeel van het omringende landschap. Er staan bomen en struiken die ook in de omgeving groeien.

Aan de buitenzijde van het erf wordt streekeigen beplanting gebruikt, die aansluit bij het landschap in de omgeving. Er worden geen schuttingen, coniferen of andere niet-inheemse beplanting aangeplant op de erfgrenzen. De aanwezige houtwal aan de noord – noordostrand van de percelen met gebiedseigen beplanting blijft. De aanwezige niet inheemse beplanting in de wal, zoals laurier, wordt verwijderd. De houtwal wordt aangevuld met streekeigen inheemse struiken zoals meidoorn, hazelaar, veldesdoorn, hondsroos, Gelderse roos en inheemse hulst.

Het eikenbosje langs de Hamelwegstraat wordt aan de kant van het 'achtererv' versterkt met een struweelrand met hazelaar, vogelkers, Gelderse roos, veldesdoorn, rode kornoelje, meidoorn, sleedoorn, kardinaalsmuts en hondsroos.

De erfverharding wordt een weinig opvallende half-verharding met een landelijke uitstraling. De half-verharding is waterdoorlatend, waardoor regenwater gemakkelijk opgenomen kan worden in de bodem.

Erf en landschapsplan Hamelbergstraat 4

Beplanting		
1	Platanen handhaven	2 stuks
2	Zwarte els	2 st.
3	struweel 100 m ²	
	- Gelderse roos	10 st.
	- krent	10st.
	- eenstijlige meidoorn	10 st.
	- vuilboom	10 st.
	- kardinaalsmuts	10 st.
4	struweel 26 m ²	
	- Gelderse roos	7 st.
	- rode kornoelje	7 st.
5	85 meter beukenhaag	340 st.
6	haag 52 meter	
	haag van beuk	
	of veldesdoorn	
	dubbele rij	
	in driehoekverband	430 st.
7	Sleedoorn	5 st.
8	Hondsroos	5 st.
9	Gelderse roos	5 st.
10	Meidoorn	5 st.
11	Wilde lijsterbes	1 st.
12	struweelhaag 20meter bij 2 meter	
	- sleedoorn	10 st.
	- hazelaar	10 st.
	- hondsroos	10 st.
	- eglantier	10 st.
13	Zomereik	1 st.

LEGENDA

	Nieuwe woning met bijgebouw		Bestaande beplanting, zoals houtwal, eikenbosje, borders		Aanplant bomen
	Halfverharding		Bestaande bomen		Aanplant inheemse struiken
	'Voorerven'		Bestaande hagen		Aanplant hagen
	'Achtererven'				
	Hoofdingang woning				

SCHAAL op A3 formaat 1:500

Kavelgrenzen nieuwe situatie

Kavelgrenzen huidige situatie

